

Vánoční dárek republice

Osmičkový rok plný velkých výročí končí a uzavírá se s ním i století vzniku Československé republiky. Ještě jedno stovkové výročí, pomyslnou třešničku na dortu všech oslav, se ale sluší připomenout: Masarykův velkolepý vánoční návrat do vlasti.



Pavel Carbol
předseda Společnosti E. Beneše,
Ostravská univerzita

V vrcholícím předvánočním shonu si leckdo možná nevíšl připomínky jednoho vlakového a prezidentského výročí. Do Prahy na hlavní, tehdy už a dnes našťastí znovu Wilsonovo nádraží přijel 21. prosince 1918 ve 13 hodin dějinami zpožděný vlak. Všichni jsme zvyklí na to, že naše vlakové spoje mívají občas zpoždění nebo je nám železniční přesun zpestřen nějakou výlukou. Spoj z onoho předvánočního dne jel mimořádně, obrazně řečeno měl za sebou i výluky a jeho zpoždění bylo nebyvalé. Přesto nikdo nenadával, naopak všichni slavili a v ulicích se těsnily navzdory sněhové vánici ohromné davy lidí, kterým nepřízeň počasí vůbec nevažila.

Zhruba tři sta let čekala Praha, potažmo české země na svou vlastní hlavu státu, která by se těšila podpoře obyvatelstva a sídlila na Pražském hradě. K nádražnímu peronu totiž dorazila vlaková souprava s prezidentem republiky Tomášem Garrigue Masarykem.

První prezidentova cesta

Současní čeští politici nacestují ve svých funkcích kvanta kilometrů. Doprovází je vždy část administrativy a k dispozici mívají většinou i obstojný komfort. Ve srovnání s Masarykem však najezdí a nalétají mnohdy méně kilometrů a výsledky mnohdy nebývají nijak zásadní. Obě parlamentní komory často čelí atakům médií, že zčásti fungují jako cestovní kanceláře.

Cesta politického migranta Masaryka trvala čtyři roky a tři dny, než se vrátil slavně domů. Na tehdejší poměry a dopravní možnosti objel s pozoruhodnou grácií i přes svůj vyšší věk a běsnící světovou válku svět. Zažil tolik dobrodružných a mezních situací, že by mohl závidět i Willy Fog z knihy Julesa Verne. Teprve poslední část cestovatelské anabáze absolvoval již jako prezident.

Dne 14. listopadu 1918, když jej Revoluční národní shromáždění zvolilo hlavou Československa, pobýval ještě v USA. Členové prozatímního československého parlamentu na historicky první schůzi po návrhu Karla Kramáře provolávali Masarykovi slávu, hlasy nikdo nepočítal a prezidentem byl zvolen ve všeobecné euforii pouhou aklamací. Dnes si takhle bujaře asi neumíme představit ani poslanecké interpelace.

Nový prezident se o svém zvolení dozvěděl až po dvou dnech, v sobotu 16. listopadu 1918, při obědě v newyorském Klubu právníků. Mezi jednotlivými chody mu číšník přinesl telegram, který si Masaryk po přečtení bez větších emocí schoval do kapsy a upřesnil, jakou kávu pije. Až v dalším průběhu oběda zmínil spolustolovníkům svou novou profesi. Čtyři dny po prezidentské obědové příhodě vyrazil na svou triumfální cestu do Prahy.

Trvala více než měsíc. Od amerických břehů vyplul na palubě britské lodi Carmania ve společnosti své dcery Olgy a tajemníka Jaroslava Cisaře. Už když opouštěl hotel Vanderbilt, kde byl ubytován, vzdal mu vojenskou počtu čestný oddíl námořníků. Nový československý prezident tak poprvé okusil ceremonii, která je součástí cestování vrcholných politiků. Během plavby dokončil text své knihy Nová Evropa, a tak jak to dodnes u politiků na cestách bývá, četl, psal a přemýšlel. Před svým doprovodem spekuloval o tom, co jej čeká v Československu. Moc dobře si uvědomoval, že vznik státu je pouhým začátkem další práce, která v podstatě trvá dodnes.

Hostem u spojenců

Během návratu domů jej čekaly nejprve zastávky v Londýně a v Paříži, které se měly stát našimi hlavními spojenci. Loď Carmania, teprve třetí na světě poháněná parní turbínou, dorazila k britským břehům na konci listopadu 1918. Poté dne 29. listopadu, když Masaryk vystoupil na londýnském nádraží Euston, vítala jej vojenská čestná stráž s hudbou a vládní delegace. K dispozici dostal i vládní auto. Osmádesátiletý prezident si musel na půdě britské monarchie začít rádně zvykat na ceremoniální povinnosti souvisící s funkcí.

V britské metropoli se během pár dnů setkal osobně s řadou významných politiků, mimo jiné i s Winstonem Churchillem. Masarykovi tehdy imponoval zejména zavedený a fungující parlamentarismus. Kdyby dnes, po sto letech, absolvoval obdobný program, leccemu by se asi podíval. Vzhledem k jeho pohledu na ženskou otázku by s obdivem kvitoval, že v tak konzervativní zemi je v čele vlády žena. Jako demokrat a zastánce mezinárodní spolupráce by zřejmě s nepochopením vnímal britské tance kolem opuštění EU. Viděl by za tím určitě růst vlivu Německa mezi zbylými členskými státy Unie. Správně by nejspíš odušil, že Británie tím více vlivu na mezinárodní politiku ztráhne než získá.

Další část Masarykovy triumfální cesty vedla do Paříže, kam dojel vlakem 7. prosince dopoledne. Na jeho počest nastoupily setniny republikánské gardy a československých legionářů. Uvítán byl taktéž zástupci vlády. Během francouzského pobytu mu dělal společnost zejména Edvard Be-

neš. Masaryk jednal s vrcholnými představiteli hostitelské země včetně prezidenta Raymonda Poincarého. Sešel se i se zástupci dalších evropských států, které tehdy vznikaly. Podobně jako v Británii mu věnovala velký prostor média.

Letošní adventní Paříž by evidentně Masaryk vyděsila běsnícími demonstranty v reflexních vestách demolujícími ulice. Pro jejich požadavky by však zřejmě překvapivě měl i své porozumění. Nesmíme zapomenout, že byl ve své podstatě socialistou a měl velmi silné sociální citění. Díky svému původu i nelehké životní cestě na prezidentský stolec na Pražském hradě. Citlivě by nahlížel na vysokou míru nezaměstnanosti ve Francii, zejména mezi mladou generací. Ostatně Československo si s ní po vypuknutí meziválečné hospodářské krize užilo své. Hromosvod současných francouzských nepokojů, prezident Macron, by mu mohl svým mládím a elánem naopak připomínat Edvarda Beneše. Při hodnocení úspěchů současné hlavy země galského kohouta v oblasti domácí a zahraniční politiky by musel být naopak poněkud diplomaticky zdrženlivý.

Směr Praha

V sobotu večer 14. prosince odjel TGM z Paříže a následujícího dne přešel francouzsko-italské hranice. Znova se mu dostalo oficiálních poct hodných hlavy státu a v Battaglii u Padovy se sešel s italským králem Viktorem Emanuele III. Tamtéž vykonal i rozsáhlou vojenskou přehlídku československých legií. Dne 17. prosince pak Masaryk vyrazil vlakem přes Vicenzu, Veronu a Trento do Brixenu, kde si připomněl svého slavného exilového předchůdce Karla Havlíčka Borovského. Poté vlaková souprava, čítající úctyhodných sedmnáct vozů, pokračovala do Rakouska. Přes Linec dorazila do Dolního Dvořiště a projela pár týdnů předtím vzniklou československou hranici.

Psal se pátek 20. prosince 1918 a byla jedna hodina po polední. Na území státu se vrátil prezident ze své první zahraniční cesty. Ta začala poněkud zvláště před několika lety, shodou okolností na stejné vlakové trati a Masaryk na ni odjížděl sám, aby po letech triumfálně projížděl Evropou jako jeden z vítězů světové války. I jemu samotnému to muselo připadat jako scénář k filmu z Hollywoodu. Bombastické uvítání na domácí půdě tomu zcela odpovídalo. K prezidentskému doprovodu se přidal Jan Masaryk a vlak pokračoval do Českých Budějovic. Působivé scény se opakovaly, podél trati stáli sokolové, první navrátilivší se legionáři a jásající davy. Salvy z děl a vyzvání zvonů rámovaly vjezd vlaku do jihočeské metropole. Po jízdě městem a všech oslavných ceremoniacích přespal prezident ve svém železničním voze.

Druhý den v dopoledních hodinách vyra-

zila souprava rozdělená již do dvou samostatných vlaků na poslední díl cesty. Zbývalo „dobyť“ Prahu. Na Masarykovu žádost se uskutečnila ještě krátká zastávka v Táboře. První československý prezident se vždy plně hlásil k Husovu odkazu a jím používaná standarta s heslem Pravda vítězí, které používají dodnes i čeští prezidenti, je toho důkazem. Dobový tisk pak působivě popsal další část dne takovým způsobem, že by se z něj mohli učit všichni současní političtí marketingoví specialisté. Jen ty jásající davy by asi sháněli velmi složitě.

Vlak s prezidentem republiky Masarykem zastavil ve své cílové zastávce 21. prosince 1918 ve třináct hodin odpoledne. Mezi prvními uvítal prezidenta jeho třetí potomek, dcera Alice. Dojatá hlava státu řekla jen pár vět a po všech uvítacích procedurách vyrazila v otevřeném automobilu na projížďku Prahou směrem k budově Poslanecké sněmovny, která je sídlem dolní parlamentní komory i dnes. Tam za všeobecného jásotu složila prezidentský slib. Triumf byl dokonán.

Triumf s hořkou příchutí

Vpodevečer, po konci všech oficialit, vyrazil Masaryk se svými dětmi do sanatoria na Veselavíně, kde byla po letech psychického a fyzického strádání hospitalizována jeho choť Charlotta. Trpěla vleklými duševními problémy a po zbytek života se jich již nezabývala. Dle dochovaných svědectví se Masaryk zděsil jejího stavu a první noc v Praze nemohl vůbec spát. Svého syna Herberta si už měl bohužel možnost připomenout jen u hrobu na Olšanech, protože během války zemřel na tyfus. Masarykův návrat byl tedy sladkým politickým triumfem s poněkud hořkou příchutí rodinného shledání.

Každopádně příjezd prvního prezidenta do vlasti symbolicky uzavřel mytický rok 1918. Málokomu z rodáků naší země se dostalo takových ovací jako Masarykovi. Z prezidentů mu mohou konkurovat jen Edvard Beneš v květnu 1945 při návratu do osvobozené vlasti a Václav Havel krátce po svém zvolení v rámci euforie roku 1989. Dnešní české a slovenské politiky při návratech již většinou nikdo nevíta ani formálně. Emoce a spontánnost pohltily sociální sítě, televize a internet.

I proto je moc dobře, že Masaryk o výše uvedené city obyvatelstva nebyl při svém návratu ochuzen. Dnes by se vše odbylo a odbavilo na letištním terminále. Symbolické bylo i načasování příjezdu, protože republika přijel po kolejičích vlastně očekávaný vánoční dárek. Až někdy budete vystupovat v Praze na hlavním nádraží, třeba si na to vzpomenete. Jistotu před zapomenutím nám dává i to, že se jmenuje znova Wilsonovo. Po americkém prezidentovi, se kterým si TGM tolik rozuměl. Snad to pojmenování vydrží i dalších sto let.

Sobotní zápisník z Malé Strany

Miroslav Korecký



● **Předseda ODS Petr Fiala si trochu naběhl.** V předvánočním rozhovoru v MF DNES se kasal, že sváteční poselství, co Miloš Zeman pronáší v televizi na Štěpána ve 13.00 hod., zásadně nesleduje a ani letos neudělá výjimku. Není jasné, zda Fiala slib dodržel, v každém případě ale agentura ČTK ve zprávě, kterou vydala týž den v 15.13 hod., už cituje Fialovo **podrobné hodnocení prezidentovy řeči.** Že by opoziční lídr a profesor politologie pranýřoval projev, který vůbec neslyšel? To už je snad lepší varianta, že si pan předseda v novinových rozhovorech **jen trochu honí triko.**

● **Veterán oranžových Zdeněk Škromach** si zase naběhl s **modrým vánočním stromečkem** na své novoročence. Když mu to vytklí, bránil se tím, že prý barvy **nejmájí politickou příslušnost.** Tím by ale úplně ztrácel místo v politologickém slovníku termíny jako Strana zelených (a její tmavozelené křídlo), **rudá záře nad Kladnem,** bělogvardějci, hnědokošiláci, modré straky, žlutácké odbory, černoprdelníci apod.

● **Monika Babišová** se nechala vyfotit při vánočním pečení. Prý teď dělá choti Andrejovi **dvoubarevné sušenky,** jaké mu vždycky pekla jeho maminka. Ale světu hned na snímku neunikla **volba surovin.** I když její manžel donedávna řídil (a dnes má zaparkovaný ve svěřenských fondech) **koncern Agrofert** s mlékárnami Olma či producentem mlynských výrobků Penam, paní premiérová volila **máslo i mouku jiných, konkurenčních značek.** Buď je to zájemná snaha se viditelně odtrhnout od Agrofertu, anebo z toho byla **dlouhá večerní debata v Průhonících.**



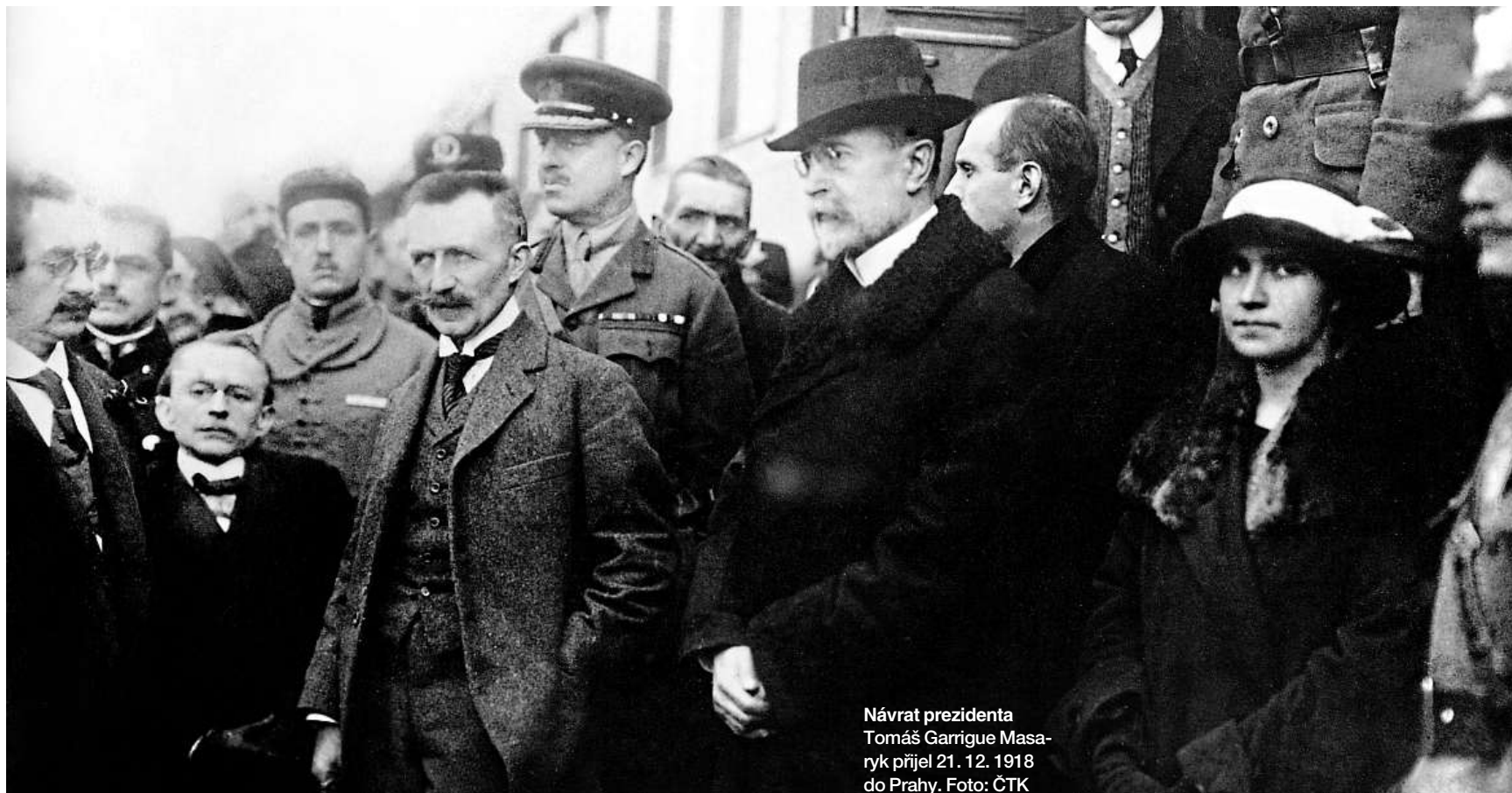
● Jak je podrobně vylíčeno vlevo na této stránce, před sto lety se do Prahy **vrátil T. G. Masaryk.** A ekonomka Hana Lipovská připomněla, že v souvislosti s tím spatřil světlo světa i předpis, podle něhož plat nového prezidenta činil **ročně 500 000 korun** a náhrady jeho reprezentačních výloh **rovněž 500 000 korun.** Ve srovnání s tím dělal tehdy třeba základní plat hajného asi **1 200 korun ročně,** takže jeden prezident vydal za 833 hajných. Vzpomeňme si na to, až budeme zase lacině tepat dnešní rozežrané politiky **za jejich obří platy.**

● **Vicepremiér Richard Brabec** je člověk ze čtvrté cenové skupiny a **bezcharakterní nula,** která má jediný cíl ublížit. Tedy tvrdí to Zdeněk Zelenka, režisér štedrovečerní pohádky **Kouzelník Žito,** o všech, kteří si dovolili jeho výtvar kritizovat. A ministr ještě zpod stroměčku volal do světa: „Co říkáte nové pohádce na ČT? **Pane Bože, vrať nám Anděla Páně...**“

● **Přes Vánoce se politici oddávali sportu** a jiným podivnostem. Superman Tomio Okamura se ve fitku **pyšnil svým „pekáčem buchty“,** modrá Xena Jana Černochová začala brát **lekce boxu** a chránič zubů plánuje nosit i na zasedání Sněmovny, skaut Jan Farský se dokonce **koupal v jeden stupeň „teplé“ Jizeře.** Prý že dva jeho bratři do toho šli, a kdyby se on taky nevykoupal, utahovali by si z něho celý rok.



● **Ostatně soudím, že by ODS, ANO, STAN a KDU-ČSL měly opustit náruč,** do níž si v Kladně padly s **Tomíem Okamurou.**



Návrat prezidenta
Tomáš Garrigue Masaryk
přijel 21. 12. 1918
do Prahy. Foto: ČTK